

Jak użytkować i kształtować przestrzeń publiczną?

Czas trwania zajęć: 2 spotkania x 4h

Cel ogólny – zrozumienie, czym jest przestrzeń publiczna jako dobro wspólne;

Cele operacyjne – uczestnicy:

- analizują uwarunkowania społeczno – przestrzenne i kulturowe w miejscu swojego zamieszkania i przebywania,
- badają problemy związane z planowaniem, projektowaniem środowiska swojego zamieszkania i poruszania się,
- rozwijają analityczne, twórcze i krytyczne myślenie,
- pracują w zespole,
- formułują wnioski,
- szukają porozumienia i kompromisu w zakresie użytkowania wspólnej przestrzeni, zrównoważenia interesów indywidualnych oraz dobra wspólnego,
- rozumieją charakter przestrzeni publicznej i jej znaczenie dla dziedzictwa narodowego,
- dostrzegają różne potrzeby i wartości,
- dyskutują, uzasadniają własne zdanie, przyjmują poglądy innych lub polemizują z nimi.

Metody i formy pracy: praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, mapa mentalna, analiza pola sił, gwiazda pytań, metoda projektu.

Materiały: małe kartki samoprzylepne, arkusze papieru (flipcharty), pisaki.

Przebieg zajęć

Część I (4h)

Moduł I

1. Prowadzący zajęcia wita uczestników, zapowiada tematykę, objaśnia zasady organizacji warsztatów.
2. Podział uczestników na grupy (5 grup x 6 osób).
3. Punktem wyjścia do pracy uczestników warsztatów w części I będzie artykuł **Filipa Springera *Tworząc przestrzeń publiczną kierujemy się chciwością*** (dostępny na stronach internetowych).Wszystkie grupy otrzymują ksero artykułu. Zanim przystąpią do realizacji pierwszego zadania (na podstawie artykułu), prowadzący czyta artykuł na głos. (czas realizacji punktów: 1.- 3.: 20 minut)
4. Polecenie:
Na podstawie przeczytanego artykułu przedyskutujcie Państwo w grupach: Jak autor postrzega przestrzeń publiczną? Jakie problemy zauważa? Sformułujcie wnioski wynikające z artykułu. (10 minut)
5. Polecenie:
Proszę zastanowić się nad możliwościami rozwiązania problemu przedstawionego w artykule i w tym celu

dokonać analizy pola sił (opis metody w załączeniu – prowadzący objaśnia; uczestnicy warsztatu wykorzystują papier plakatowy/flipcharty). (30-35 minut)

6. Po wykonaniu zadania grupy prezentują efekty działań. (25 minut)

Moduł II w części I

7. Polecenie dla grup:

Mając na względzie uwagi zawarte w przeczytanym artykule F. Springera i efekty pracy zespołów z analizy problemów (analiza pola sił), proszę określić cechy pozytywne i negatywne przestrzeni publicznej w naszym mieście, rozważając zagadnienie: *Przestrzeń publiczna w moim mieście – jaka jest? (Moje miasto – jakie jest?)* Uczestnicy analizują problem, tworząc mapę mentalną na kartach papieru plakatowego/flipchartach. (opis metody w załączeniu).

Uwagi do zadania:

W analizie cech przestrzeni publicznej należy uwzględnić, np.: estetykę, sposób wykorzystywania terenów i akwenów wodnych, miejsc ważnych dla lokalnej tradycji i dla historii, użyteczność przestrzeni publicznej dla rozwoju intelektualnego, kulturalnego i duchowego mieszkańców, bezpieczeństwo użytkowników.... (objaśnienie zadania, metody i czas pracy: w grupie: 40-45 minut)

8. Prezentacja efektów pracy grup, krótka dyskusja, wnioski (25 -30 minut)

9. Polecenie:Każda grupa dokonuje wyboru jednej cechy negatywnej wskazanej w przestrzeni publicznej miasta (spośród wskazanych w poprzednim zadaniu) – jako jeden problem do rozwiązania. Dyskutując w grupach, należy zanalizować problem, posługując się gwiazdą pytań (każda grupa otrzymuje jedną kartę pracy – czas na wykonanie zadania: 25 minut)

10. Liderzy grup prezentują efekty pracy swoich zespołów (czas prezentacji zespołów z krótką dyskusją, uwagami: 25 minut)

11. Podsumowanie warsztatów w części I oraz omówienie zadania domowego związanego z planem zajęć w części II (czas: 20 minut).

Prowadzący zapowiada uczestnikom tematykę następnych zajęć w części II (drugie spotkanie) i prosi uczestników, by przygotowali się w zespołach do planowania projektu. Uwaga! Uczestnicy wybierają w grupach konkretne miejsca, np.: jedną z ulic, rynek lub plac. Zadaniem uczestników jest zdobycie informacji na temat miejsca w przestrzeni publicznej miasta, z którym będzie wiązał się ich projekt (informacje związane z historią miejsca czy jego znaczeniem dla tradycji lokalnej, tożsamości mieszkańców oraz informacje na temat stanu obecnego tego miejsca i jego funkcjonowania, np. aktualne problemy).

WSPÓLNA
nie znaczy niczyja

Biurowisko projektu

pl. Kolegiacki 17 | pok. 416
61-841 Poznań

tel. 61 878 57 35 | 61 878 56 80

e-mail wspolna-nie-niczyja@fr.org.pl

Opis metody pracy do punktu 5. w części I:

Analiza pola sił - technika służy analizie czynników sprzyjających wprowadzeniu zmiany, rozwiązywaniu problemów w sposób twórczy. Na początku należy określić, jaką zmianę zamierzamy wprowadzić, jaki problem będziemy analizować. Następnie, pracując w grupach, zastanawiamy się nad tym, jakie czynniki sprzyjają wprowadzeniu zmiany lub nasilaniu się problemu oraz jakie czynniki hamują wprowadzenie zmiany lub rozwój problemu. Kolejny etap stanowi określenie konkretnych działań (zadań), jakie należy podjąć w celu rozwiązania problemu.

Analizę pola sił można przedstawiać w formie diagramów, np. tabela lub koło.

Aktualna sytuacja(problem):	
CEL:	
Czynniki sprzyjające wprowadzeniu zmiany (siły pobudzające)	Czynniki sprzyjające nasilaniu się problemu (siły ograniczające rozwiązanie problemu)
Działania wzmacniające czynniki sprzyjające rozwiązaniu problemu	Działania mogące osłabić czynniki hamujące

1. Określenie aktualnej sytuacji – identyfikacja problemu do rozwiązania.
  2. Określenie celu.
  3. Wskazanie sił pobudzających i wpisanie ich na diagramie.
  4. Wskazanie sił ograniczających i wpisanie ich na diagramie.
  5. Przeanalizowanie diagramu pod kątem możliwości wprowadzenia zmian dla osiągnięcia celu:
    - ustalamy, np. 3 podstawowe czynniki pobudzające,
    - ustalamy, np. 3 podstawowe czynniki hamujące,
    - określamy działania, które mogą wzmocnić czynniki sprzyjające rozwiązaniu problemu,
    - określamy działania, które mogą osłabić czynniki hamujące.
  6. Po dokonaniu analizy następuje wybór najlepszego rozwiązania i określenie, czy jest ono możliwe do wykonania:
    - Jeśli TAK – przystępujemy do wdrożenia planu działania (dokładne określenie działań: kto? co zrobi? w jaki sposób? kiedy? gdzie?)
    - Jeśli NIE – należy szukać innego rozwiązania.
- Po wykonaniu zadania uczestnicy prezentują efekty pracy grup.

(Opis metody na podstawie: 1. Kubiczek B., Metody aktywizujące. Jak nauczyć uczniów uczenia się?, Opole 2007, s.99 – 100;
2. prof. dr hab. Stanisław Rudolf, Proces rozwiązywania problemów w świetle doświadczeń przedsiębiorstw, w: Internet)

Opis metody do punktu 7.

Mapa pojęciowa- zwana też jest „mapą mentalną”, „mapą mózgu”, „mapą myśli” i „mapą pamięci”. Służy do wizualnego opracowania pojęcia z wykorzystaniem rysunków, symboli, wycinków, krótkich słów, zwrotów i haseł. Za pomocą tej metody można definiować pojęcia, rozwiązywać problemy, planować działania. Wykorzystywana do pracy w grupach. Stosując tę metodę, przedstawiamy cel zajęć, np.: Dzisiaj spróbujemy zdefiniować pojęcie „przestrzeń publiczna”. Następnie rozdajemy uczestnikom kartki formatu nie mniejszego niż A4. Zadanie polega na zdefiniowaniu/przedstawieniu pojęcia w formie graficznej. Główne hasło (zagadnienie) należy umieścić w samym środku mapy, a zagadnienia pochodne promieniście od niego we wszystkich kierunkach, dalej je rozbudowując przez dodawanie powiązanych z nimi skojarzeń (aspektów). Przy rysowaniu map pamięci należy postugiwać się strzałkami, liniami, używając różnych kolorów. Po wykonaniu zadania wieszamy wszystkie kartki w widocznym miejscu i prosimy ich autorów o komentarz. Wspólnie wybieramy istotne cechy do pojęcia.

(Opracowanie opisu metody na podstawie materiału pdf.: Piekarczyk E., *Aktywizujące metody i techniki w edukacji....Referat.*)

Gwiazda pytań – karta pracy do punktu 9. w części I (moduł II)

Część II (4 h)

Jak użytkować i kształtować przestrzeń publiczną?

1. W II części zajęć uczestnicy będą pracować metodą projektu. Podzieleni zostają na grupy (5 grup x 6 osób) i otrzymują karty projektu. Prowadzący objaśnia metodę i przedstawia plan zajęć warsztatowych w części II (karty pracy do metody projektu w załączeniu; czas organizacji zajęć: 15-20 minut).

2. Polecenie:

Każdy zespół przygotowuje projekt mający na celu zaprezentowanie lokalnej tradycji w przestrzeni publicznej miasta przy jednoczesnym zaplanowaniu rewitalizacji danego miejsca (przedsięwzięcie w rodzaju "Święta ulicy"). Zespoły tytułują swoje projekty. (Uszczegółowienie zadań – instrukcje prowadzącego dla zespołów: 10 minut)

Opracowanie projektu ma służyć:

- integracji społeczności w przestrzeni publicznej miasta,
- ożywieniu tradycji lokalnej związanej z miejscem,
- ożywieniu historii danego miejsca w przestrzeni publicznej miasta,
- rewitalizacji wybranych miejsc w przestrzeni publicznej (np. podwórka kamienic, zielone ogródki),
- zaangażowaniu różnych instytucji i służb miasta na rzecz poprawy jakości przestrzeni publicznej (np. przygotowanie przez twórców projektu planu, programu zainteresowania przedsięwzięciem instytucji i służb miasta),
- zaangażowaniu mieszkańców miasta na rzecz poprawy jakości życia w przestrzeni publicznej (np. przygotowanie przez twórców projektu planu, programu zainteresowania przedsięwzięciem mieszkańców, współmieszkańców związanych z danym miejscem).

(Czas pracy w zespołach – szczegółowe przygotowanie projektów: 90 minut)

3. Prezentacja projektów i dyskusja (60 minut).

4. Prowadzący inicjuje dyskusję, prosząc uczestników, by odwołali się do dotychczasowych analiz: Czy użytkownicy przestrzeni publicznej w naszym mieście czują się za nią odpowiedzialni? Jaki jest stan obecny? Co można zrobić, aby ten stan (tę sytuację) zmienić? (podsumowanie analiz i propozycji rozwiązań problemów; czas dyskusji: 10 minut)

5. Polecenie:

Proszę sformułować hasła / myśli (aforyzmy), które zachęcą odbiorców – użytkowników przestrzeni publicznej do dbałości o nią i zainspirują ich do działania na rzecz poprawy jakości życia w przestrzeni miejskiej. Każdy zespół formułuje 6 haseł, zapisując je na małych kartkach. (czas pracy: 15 minut)

6. Prezentacja efektów pracy grup wraz z komentarzami czy krótką dyskusją. (czas: 15 minut)

7. Podsumowanie warsztatów – ewaluacja. (czas: 15 minut)

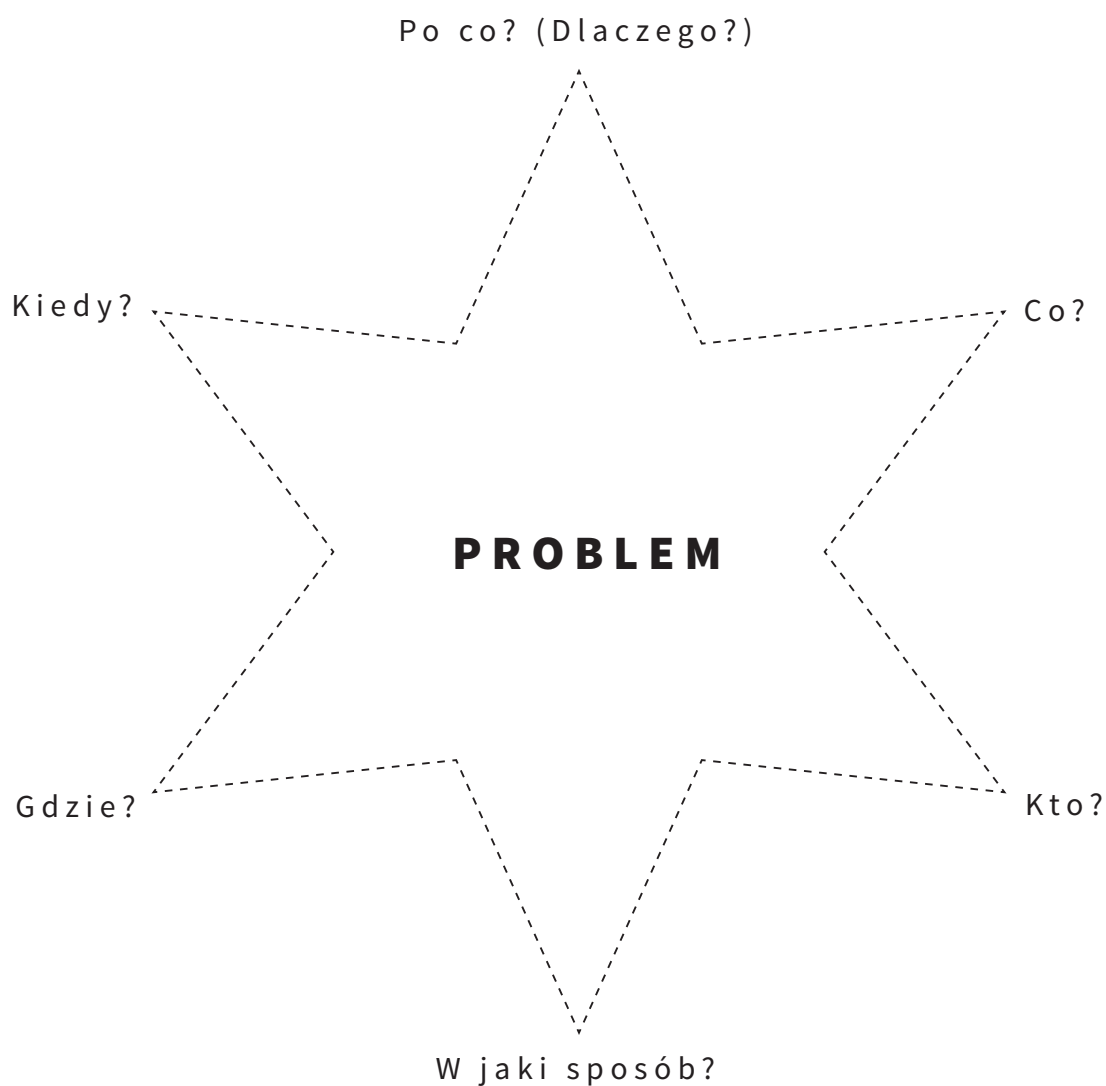
Metoda projektu - karty pracy do części II w załączeniu.

(Opis metody na podstawie: Kubiczek B., Metody aktywizujące. Jak nauczyć uczniów uczenia się?, Opole 2007, s.88 – 91)

Gwiazda pytań

Technika analizy służąca rozwiązywaniu problemów i wprowadzaniu zmian
Karta pracy do części II „Jak użytkować i kształtować przestrzeń publiczną?”

Każdy zespół analizuje problem, odnosząc się kolejno do sześciu pytań. Zespoły mogą przygotować plakaty (wg wzoru karty pracy).

Oprac. Róża Połec na podstawie: Piekarska-Szreder D., Metody aktywizujące w nauczaniu materiałów przyrodniczych;
www.kksz.plp.net/materiały/synela/ćwiczenie/c_gwiazada-p.doc